

Nota Rust en Activiteiten op Zondag gemeente Hoeksche Waard 2024

Augustus 2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4	
1.1 Geschiedenis Zondagswet	5	
1.2 Historisch perspectief Hoeksche Waard	6	
1.3 Project “Nota Rust en Activiteiten op Zondag”	7	
1.4 Doelstelling en onderwerpen	10	
1.5 Voorbehouden	11	
1.6 Kaders en plaats van dit document	12	
1.7 Juridisch kader voor de zondag	13	
2. Het gemeentelijk beleid ten aanzien van rust en activiteiten op zondag	17	
2.1 Winkels en standplaatsen	18	
2.2 Evenementen	19	
2.3 Openstelling van gemeentelijke accommodaties	20	
2.4 Begraven	21	
2.5 Werken op zondag door gemeentelijk personeel	22	
2.6 Bouwactiviteiten op zondag	23	
2.7 Bijzondere dagen/herdenkingen	24	
2.8 Het gebruik van carillons en klokken in gemeentelijke gebouwen	25	
2.9 Trouwen op zondag	26	
3. Implementatie van het beleid	27	
3.1 Verwerken van beleid in andere documenten	27	
3.2 Communicatie	27	
3.3 Implementatie van het beleid	27	
3.4 Handhaving	27	27
3.5 Werkgroep Rust en Activiteiten op Zondag	27	
4. Bijlagen	28	
4.1 Literatuurlijst	28	

Leeswijzer

In Hoofdstuk 1, de inleiding, wordt de context van de Nota Rust en Activiteiten op Zondag uiteengezet. Dit omvat de aanleiding voor het opstellen van de nota, de uitgangspunten die als basis dienen voor de beleidsvorming, de kaders waarbinnen het beleid wordt ontwikkeld en de aanpak die wordt gevolgd bij het formuleren van het beleid.

Hoofdstuk 2 gaat dieper in op de beleidskeuzes die zijn gemaakt met betrekking tot diverse onderwerpen die verband houden met de zondagsrust.

Het laatste hoofdstuk, Hoofdstuk 3, richt zich op de implementatie van de beleidskeuzes. Het beschrijft de stappen die zullen worden ondernomen om de beleidskeuzes uit te voeren na vaststelling van de Nota Rust en Activiteiten op Zondag. Dit omvat de strategieën, acties en verantwoordelijkheden.

1. Inleiding

Aan de zuidzijde van de metropool Rotterdam – Den Haag ligt de prachtige en karakteristieke gemeente Hoeksche Waard. Van welke zijde men het eiland ook benadert, men ervaart gelijk de ruimte, het groen en de rustieke uitstraling van het eiland. Deze rust en ruimte krijgt dynamiek en wordt verrijkt met bedrijvigheid op veel plekken in de gemeente in de vorm van vele mooie en innovatieve bedrijven. Veel van deze bedrijven zijn ook familiebedrijven met een rijke geschiedenis in de Hoeksche Waard.

Dit typerende karakter van de Hoeksche Waard is ook terug te vinden in de relatieve rust op zondagen. Deze is mede bepaald door een van oudsher aanwezige christelijke bevolkingsgroep op het eiland met een sterk arbeidsethos en een geloofsovertuiging, waarbij gehecht wordt aan zondagsrust. De samenleving in de Hoeksche Waard kent echter een grote diversiteit. Er zijn verschillende groepen inwoners met ook verschillen in waarden- en normenpatroon en culturele achtergronden. En dat betekent dat er ook groepen inwoners zijn die in het algemeen minder de nadruk leggen op de zondagsrust. De verhouding tussen deze groepen inwoners varieert per dorp en ontwikkelt zich door de jaren heen. Dit komt doordat de samenstelling van de bevolking wijzigt, maar ook doordat de opvattingen in de samenleving zelf voortdurend in beweging zijn.

In de Hoeksche Waard is het afgelopen decennium veel gediscussieerd over rust en activiteiten op zondag. Het is van belang dat er een nieuwe balans wordt gevonden tussen rust en activiteiten op zondag, waarbij de inwoners van ons eiland zich prettig voelen. Een balans waarbij recht wordt gedaan aan de verschillende opvattingen, wensen en behoeften over dit thema en die aansluit bij deze tijd.

In het Hoofdlijnenakkoord 2022-2026 is aangegeven dat er op basis van een breed participatie onderzoek een nota “Rust en activiteiten op zondag” wordt opgesteld. In het coalitieakkoord “Samen doordacht verder 2024-2026” is aangegeven dat het Hoofdlijnenakkoord 2022-2026 de basis blijft. Over “samenwerking, participatie en bestuur” is opgenomen dat we aandacht hebben voor de relatie tussen de lokale overheid en de inwoner. Het participatie onderzoek heeft als doel om een basis te bieden voor het nieuwe beleid en zo polarisatie tegen te gaan. Het onderzoek is inmiddels uitgevoerd en de nota ligt hier nu voor. In deze nota gaan wij eerst in op de geschiedenis en het participatie onderzoek en de verdere stappen die hebben geleid tot de totstandkoming van de nota. Aansluitend wordt ingegaan op de verschillende onderwerpen die samenhangen met de zondagsrust. De uitkomsten van de besluitvorming over de nota worden voor zover nodig vertaald in verordeningen of later verder uitgewerkt in specifieke beleidsdocumenten.

Het doel van deze nota is om een integraal beleidsdocument vast te stellen dat zorgt voor een duidelijk, eenduidig en transparant beleid voor inwoners, ondernemers en bezoekers over rust en activiteiten op zondag in Hoeksche Waard. Deze nota zal (indien nodig) verder worden uitgewerkt in verordeningen/overige besluiten.

1.1 Geschiedenis Zondagswet

De Zondagswet, hoewel niet de enige wet die rust op zondag regelt, heeft een lange en bewogen geschiedenis. Koning Willem I ergerde zich aan de gebrekkige erkenning van de zondagsrust in sommige gemeenten. In 1815 introduceerde hij de Zondagswet om uniforme regels te stellen. Het doel was het waarborgen van de viering van de “openbare christelijke godsdienst” en het stopzetten van activiteiten die daarmee in strijd waren. De wet verbood openbare arbeid op zondag en erkende godsdienstige feestdagen. Herbergen moesten tijdens de godsdienst gesloten zijn en sport, spel en openbare gemakkelikheden waren verboden.

In de late 19e en begin 20e eeuw waren er verschillende pogingen om de wetgeving rondom zondagsrust aan te passen. Het verbod op openbare arbeid bleek in de praktijk problematisch, vooral omdat werkzaamheden binnenshuis niet onder de wet vielen. Daarnaast ontstond er in 1920 een impasse tussen voor- en tegenstanders: de tegenstanders vonden dat de wet te veel beperkingen oplegde aan burgers en gemeentebesturen te veel macht gaf om bijvoorbeeld gemakkelikheden te verbieden. De voorstanders daarentegen vonden dat enige beperking van bewegingsvrijheid logisch was bij het respecteren van de zondag als rustdag. Beide pogingen om de wet aan te passen mislukten.

In 1953 werd de wet echter wel succesvol aangepast. Gemeenten kregen de mogelijkheid om aanvullende bepalingen vast te stellen via verordeningen. Deze lokale vrijheid had wel grenzen: sportbeoefening op zondag mocht niet worden belemmerd en geen beperkingen werden opgelegd aan “toneelvoorstellingen, filmvoorstellingen, concerten en andere openbare bijeenkomsten in besloten ruimten, gericht op geestelijke, zedelijke of culturele verheffing of ontwikkeling van het publiek”.

De Zondagswet uit 1953 bepaalt dat het verboden is om op zondag vóór 13.00 uur een evenement te organiseren, tenzij de burgemeester ontheffing verleent. Ook is het niet toegestaan om in de buurt van een kerk lawaai te maken 'waardoor de godsdienstbeoefening wordt gehinderd'. Dit alles om de zondagsrust te waarborgen. Sportbeoefening of andere vormen van ontspanning zijn toegestaan op zondag (tenzij het geluid de kerkdiensten verstoort of verder draagt dan 200 meter vanaf de geluidsbron). Goed om te vermelden is dat in de Zondagswet geen bepalingen kent inzake de zondag openstelling van winkels. Dat wordt geregeld in de Winkeltijdenwet.

1.2 Historisch perspectief Hoeksche Waard

In geen van de vijf voormalige gemeenten op het eiland Hoeksche Waard was beleid vastgesteld ten aanzien van zondagsrust of activiteiten (evenementen) op zondag.

Binnen de vijf gemeenten was er wel sprake van verschillende verordeningen inzake de winkeltijden. In de voormalige gemeenten Binnenmaas en Oud-Beijerland was een beperkte openstelling van winkels op zondag toegestaan. In de voormalige gemeenten Cromstrijen, Korendijk en Strijen was dit niet het geval.

In de vergadering van 10 november 2020 heeft de raad van gemeente Hoeksche Waard een besluit genomen om de verschillende winkeltijdenverordeningen van de voormalige gemeenten samen te brengen in één verordening voor de gehele gemeente Hoeksche Waard.

Volgens deze Winkeltijdenverordening 2021 mogen winkels open zijn op werkdagen en op zaterdag tussen 6.00 uur en 22.00 uur. Nieuwjaarsdag, tweede paasdag, Hemelvaartsdag, tweede pinksterdag en tweede kerstdag zijn benoemd als feestdagen waarop alle winkels tussen 12.00 uur en 18.00 uur open kunnen zijn, tenzij deze vallen op een zondag. Voor zondagen wordt een verschillend openstellingsbeleid voor winkels gehanteerd. Alle winkels in gebied A (is gebied voormalige gemeente Oud-Beijerland) en bepaalde winkels in gebied B (is gebied voormalige gemeente Binnenmaas) mogen op de door het college aangewezen zondagen tussen 12.00 uur en 18.00 uur open zijn. Jaarlijks wijst de gemeente maximaal 12 zon- en feestdagen hiervoor aan. De Detailhandelsraad Hoeksche Waard adviseert de gemeente over de bepaling van de 12 zon- en feestdagen waarvoor de vrijstelling geldt.

Aanvragen voor evenementen werden door de vijf voormalige gemeenten op zichzelf behandeld. Voor zover er al vergunning voor een evenement op zondag werd aangevraagd, werd er veelal rekening gehouden met de Zondagswet. Daarin is een algemeen verbod voor evenementen voor 13.00 uur 's middags op zondag opgenomen. In gemeente Hoeksche Waard is deze werkwijze voortgezet. Het komt geregeld voor dat wordt gevraagd om een evenement voor 13.00 uur te mogen starten. In overleg met betrokkenen wordt door de gemeente naar bevind van zaken en naar de geest van de wet gehandeld.

1.3 Project “Nota Rust en Activiteiten op Zondag”

Als uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord 2022 – 2026 is gekozen voor een raadpleging volgens de methode Participatieve Waarde Evaluatie (PWE). Op 11 oktober 2022 stemde de raad in met de startnotitie Nota Rust en Activiteiten op Zondag. Het college gaf vervolgens op 20 februari 2023 aan een extern onderzoeksbureau de opdracht om de PWE-inwonersraadpleging uit te voeren. Deze vorm van raadpleging gaat niet over meningen, maar over waarden. Deelnemers stappen in de schoenen van een bestuurder, wegen verschillende opties en opvattingen tegen elkaar af en vertellen wat ze zelf belangrijk vinden. Voor deze raadpleging is gekozen om meer inzicht te krijgen in de opvattingen van de inwoners van Hoeksche Waard voor het maken van keuzes over het onderwerp rust en activiteiten op zondag. Deze raadpleging is onderdeel van een breder traject.

De essentie van een PWE-raadpleging is dat deelnemers 20 minuten op de stoel van een beleidsmaker, bestuurder of politicus plaatsnemen en het beleidsdilemma ervaren. We noemen de PWE-raadpleging hierna ook wel het (inwoners)onderzoek.

De hoofdvraag van het onderzoek was: ‘Welke waarde hechten inwoners van de Hoeksche Waard aan de verschillende ideeën over rust en activiteiten op zondag?’ Deelnemers konden 50 punten verdelen over acht ideeën over de zondag. Des te belangrijker zij een idee vonden, des te meer punten zij konden geven. In deze methode kunnen inwoners met alle perspectieven – zowel groepen met een sterke mening, als groepen met een meer genuanceerde of gematigde mening – deze uiten. Tussen 1 juni en 10 juli 2023 hebben 18.392 inwoners van boven de 16 jaar meegedaan aan het onderzoek. De resultaten van het onderzoek zijn samengebracht in een rapport.

Klankbordgroep

Ondernemers, maatschappelijke organisaties en hun klanten of leden werden van harte uitgenodigd om deel te nemen aan de raadpleging (PWE). Daarnaast is een aantal belangenorganisaties uitgenodigd om deel te nemen aan een klankbordgroep. Op verschillende momenten keek de klankbordgroep kritisch mee naar de vormgeving van het proces om er gezamenlijk voor te zorgen dat alle belangrijke aspecten van rust en activiteiten op zondag aan bod kwamen.

Belangrijkste resultaten

De belangrijkste resultaten van het onderzoek zijn:

- Het inwonersonderzoek laat zien dat er verschillen zijn tussen inwoners van de Hoeksche Waard in hoe zij denken over de invulling van de zondag. Tegelijkertijd ziet het onderzoeksbureau gedeelde waarden en grote middengroepen die genuanceerd en gematigd over het onderwerp nadenken. Het resultaat van dit onderzoek is allesbehalve zwart-wit.
- Bij het verdelen van 50 punten over acht ideeën krijgt de optie ‘ruimte voor winkeliers om zelf te kiezen of ze open willen op zondag’ gemiddeld genomen de meeste punten (8,6 punten). Een meerderheid van de inwoners van de Hoeksche Waard vindt het belangrijk dat er meer mogelijkheden voor openstelling komen. De optie ‘ruimte om op zondag het geloof te belijden’ is de tweede prioriteit voor inwoners (6,9 punten). Het onderzoeksbureau ziet dat een minderheid van de inwoners de zondagsrust in religieuze zin belangrijk vindt, maar voor hen is dit wel van bijzonder grote waarde;
  - Deelnemers die waarde hechten aan meer mogelijkheden op zondag (naast winkels bijvoorbeeld ook evenementen) gebruiken daarbij drie argumenten het meest:

1. Inwoners moeten elkaar keuzevrijheid geven, op dit moment ervaren zij de situatie als onevenwichtig (sommige inwoners kunnen niet naar een winkel als ze dat willen, andere kunnen wel naar een kerk als ze dat willen).
2. Activiteiten hebben positieve effecten op de mens, zoals gezondheid, plezier, saamhorigheid en sociale cohesie.
3. Op zondag activiteiten kunnen doen geeft rust in een druk, werkend bestaan.

- Deelnemers die waarde hechten aan rust op zondag wijzen het meest op vier argumenten:
  1. De religieuze motivatie (God heeft de zondag als rustdag gegeven).
  2. De zorg over lawaai en overlast en daarmee het verdwijnen van rust.

3. De zorg over druk op winkeliers en personeel.

4. De positieve effecten van rust, zoals ontspanning en onthaasting in een jachtige 24- uurseconomie.

- De resultaten zijn niet zwart-wit. Inwoners van Hoeksche Waard kunnen grofweg worden ingedeeld in vier groepen die de waarden verschillend prioriteren. We zien twee uitgesproken groepen: de ene is voor maximale keuzevrijheid (22%), de ander voor maximale ruimte voor zondagsrust (15%). We zien ook twee gematigde middengroepen die rekening willen houden met alle perspectieven: de ene wil graag meer keuzevrijheid, maar onder voorwaarden vanuit het idee rekening te houden met elkaar (41%). De andere groep heeft liever rust, maar wil onder voorwaarden ook meer mogelijkheden toestaan (22%);
- Twee van de vier groepen, tezamen een meerderheid van 63%, willen daarmee meer mogelijkheden op zondag. Deze inwoners vinden dat er (onder voorwaarden) ruimte moet zijn om zelf keuzes te maken. De meeste inwoners in de Hoeksche Waard zien dus graag verandering in de huidige situatie. Zij zien graag meer mogelijkheden voor inwoners, winkeliers en organisatoren van evenementen;
- Een meerderheid (eveneens 63%) wil rekening met elkaar houden. Deze twee groepen willen graag dat inwoners elkaar respecteren en pleiten voor voorwaarden. Dat uit zich onder andere in vele voorstellen van inwoners om voorwaarden te stellen aan meer activiteiten. Deze voorstellen zijn met name gericht op het beperken dan wel voorkomen van overlast. Bijvoorbeeld evenementen en winkelopenstelling op zondag na 12:00, niet in de buurt van kerken, geen lawaai, etc. De wens tot rekening houden met elkaar suggereert ook dat deze twee groepen, een meerderheid dus, geen voorkeur heeft voor de uiterste posities ('maximale keuzevrijheid' en 'maximale ruimte voor zondagsrust');
- Tegelijkertijd blijft het voor een substantiële groep mensen (15% tot 30%) van groot belang dat er voldoende ruimte is en blijft voor inwoners om hun geloof in rust op zondag te belijden;
- De optie 'rekening met elkaar houden' is gedeeld door alle vier groepen. Het belang dat veel inwoners hieraan hechten wijst erop dat zij vinden dat de uiteindelijke keuze niet zomaar een meerderheidsbeslissing kan zijn. Veel inwoners zijn op zoek naar een middenweg waarin water bij de wijn wordt gedaan door zowel de partijen die staan voor volledige keuzevrijheid als de partijen die willen dat op zondag de winkels nooit open kunnen;
- Alle bovenstaande resultaten zijn representatief voor gemeente Hoeksche Waard op de kenmerken geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en woonplaats.

Inwonersforum

Een groep van ongeveer 20 inwoners van de Hoeksche Waard speelde een belangrijke rol in het onderzoek. Zij vormden samen een inwonersforum. In maart 2023 kregen 320 inwoners een uitnodiging van de burgemeester. De adressen werden bepaald door een steekproef. Van de 320 inwoners die werden aangeschreven, wilden er 60 deelnemen aan het inwonersforum. Daarom is er nog een keer geloot. Op die manier hebben de onderzoekers een mix van 21 deelnemers samengesteld bestaande uit jongere en oudere inwoners uit verschillende woonplaatsen in de Hoeksche Waard. De eerste bijeenkomst van het inwonersforum was in april 2023. Tussen mei en oktober 2023 kwam het Inwonersforum nog vier keer bij elkaar om op basis van de onderzoeksresultaten een advies te schrijven.

Het brede maatschappelijke onderzoek (de raadpleging) en het advies van het inwonersforum laten ons belangrijke waarden zien die de inwoners van de Hoeksche Waard met elkaar delen. Het vinden van een nieuwe balans tussen deze waarden kan op veel verschillende manieren. Het inwonersforum heeft in september 2023 een belangrijk advies gegeven over met name evenementen en de openstelling van winkels op zondag. Samenvattend luidt dit advies om de winkels in de gemeente open te stellen op zondag in de middag, in alle kernen of – als variant – alleen in de grote kernen. Ook wordt geadviseerd om evenementen qua omvang, aard, aantal en locatie aan te laten sluiten bij het karakter van de Hoeksche Waard.

Ondernemers, maatschappelijke organisaties en kerkgenootschappen zijn vervolgens uitgenodigd om te reageren op het advies van het Inwonersforum. In de maanden oktober en november 2023 is door velen van deze gelegenheid gebruik gemaakt. Ook deze reacties zijn betrokken bij het voorstel dat door het college aan de gemeenteraad is voorgelegd.

Het brede maatschappelijk onderzoek en het advies van het inwonersforum, laten ons belangrijke waarden zien, die de inwoners van de Hoeksche Waard met elkaar delen. De twee meest gedeelde waarden zijn 'meer keuzevrijheid' en 'rekening houden met elkaar'. Deze waarden worden heel concreet in het vraagstuk van rust en activiteiten op zondag, waarbij er mensen zijn die ruimte vragen voor meer activiteiten op zondag, terwijl anderen de huidige situatie rondom de zondagsrust zoveel mogelijk willen behouden. Het vinden van een nieuwe balans tussen deze waarden kan op veel verschillende manieren. Het inwonersforum heeft hierover een belangrijk advies gegeven.

Beide varianten in het inwonersadvies betekenen een aanzienlijke verruiming van de mogelijkheden om winkels in de gemeente Hoeksche Waard op zondag te openen in vergelijking met de huidige situatie en zijn scenario's die slechts een beperkte verruiming betekenen, bijvoorbeeld de vigerende regeling in Oud-Beijerland van toepassing verklaren voor de gehele gemeente, niet langer aan de orde.

Ondernemers, kerkelijke en maatschappelijke organisaties hebben gereageerd op de uitkomsten van de inwonersraadpleging en het advies van het inwonersforum. Deze reacties lopen sterk uiteen en waren in meerderheid terughoudend met betrekking tot winkelopenstelling op zondag. Uiteindelijk heeft de raad gekozen voor scenario 1a namelijk dat de winkels op zondag open mogen van 12.00-17.00 uur.

De uitkomsten van de inwonersraadpleging, het advies van het inwonersforum en het besluit van de gemeenteraad d.d. 18 juni 2024 over de "adviesnota Rust en Activiteiten op Zondag" vormen de basis voor de nota "Rust en Activiteiten op Zondag". Deze nota biedt kaders voor verschillende aspecten van het openbare leven op zondag, waaronder evenementen, winkeltijden, bouwactiviteiten en de openstelling van gemeentelijke accommodaties. Het doel is om een evenwicht te vinden tussen de behoefte aan rust en de behoefte aan activiteiten op zondag.

Deze nota zal (indien nodig) verder worden uitgewerkt in verordeningen/overige besluiten, welke aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Op deze manier wordt ernaar gestreefd om een duidelijk en effectief beleid te creëren dat rekening houdt met de behoeften en wensen van alle betrokkenen. Het uiteindelijke doel is om een evenwicht te vinden tussen rust en activiteiten op zondag, terwijl de unieke identiteit van elke gemeenschap binnen de Hoeksche Waard wordt gerespecteerd.

1.4 Doelstelling en onderwerpen

Deze nota is bedoeld als integraal beleidsdocument als het gaat om rust en activiteiten op zondag. De nota geeft de visie weer van het gemeentebestuur op dit onderwerp en dient als toetsingskader voor initiatieven en als basis voor verdere uitwerkingen in overige besluiten, zoals bijvoorbeeld verordeningen. De nota zorgt voor duidelijkheid, zowel richting inwoners, ondernemers als bezoekers.

In de nota “Rust en Activiteiten op Zondag” worden verschillende aspecten behandeld die betrekking hebben op de zondag en de zondagsrust. Deze aspecten omvatten onder andere:

- Winkeltijden en standplaatsen;
- Evenementen;
- Openstelling van gemeentelijke accommodaties;
- Begraven;
- Werken op zondag door gemeentelijk personeel;
- Bouwactiviteiten op zondag;
- Bijzondere dagen/herdenkingen;
- Het gebruik van carillons en klokken in gemeentelijke gebouwen
- Trouwen op zondag.

1.5 Voorbehouden

Dit document behandelt alle huidige van belang zijnde situaties waarin de gemeentelijke besluitvorming en handelen van de gemeente een relatie hebben met de zondag.

In het geval van structurele situaties waarin deze nota niet voorziet, wordt de besluitvorming daarover voorgelegd aan de gemeenteraad en wordt het document dienovereenkomstig aangepast. Voor incidentele situaties waarin dit document niet voorziet, ligt de beslissingsbevoegdheid bij het college van burgemeester en wethouders of bij de burgemeester zelf.

Bepaalde beleidskeuzes in dit document kunnen gevolgen hebben voor de inzet van gemeentelijk personeel op zondag. Het organiseren of toestaan van bepaalde activiteiten op zondag kan in sommige gevallen leiden tot de inzet van ambtenaren. Deze inzet maakt deel uit van de beleidskeuzes in hoofdstuk 2.

1.6 Kaders en plaats van dit document

Dit document is opgesteld binnen diverse kaders. De Nederlandse wetgeving is een belangrijk onderdeel hiervan. Waar nodig is er onderzoek gedaan naar jurisprudentie met betrekking tot de diverse onderwerpen. Afhankelijk van de impact op het beleid in dit document, kan een aanpassing van dit document noodzakelijk zijn als de kaderdocumenten - zoals de Zondagswet en het coalitieakkoord - veranderen.

De Nota Rust en Activiteiten op Zondag kan gevolgen hebben voor andere documenten, zoals verordeningen, beleidsregels en werkinstructies; deze moeten worden aangepast aan de beleidsregels in deze nota. Hieronder volgt een overzicht van de relevante wetten en documenten met betrekking tot de Nota Rust en Activiteiten op Zondag.

1.7 Juridisch kader voor de zondag

De ruimte om op gemeentelijk niveau beleid vast te stellen over zondagsrust en activiteiten op zondag wordt ingekaderd door regelgeving van de Rijksoverheid. Op nationaal niveau zijn er verschillende wetten/besluiten met een algemene strekking, die gezamenlijk een juridisch kader vormen over wat wel en niet is toegestaan op zondag. De belangrijkste (landelijke) wetten die regels bevatten voor de zondag zijn de volgende.

Algemene termijnenwet

In deze wet wordt aangegeven dat algemeen erkende feestdagen zijn: de Nieuwjaarsdag, de Christelijke tweede Paas- en Pinksterdag, de beide Kerstdagen, de Hemelvaartsdag, de dag waarop de verjaardag van de Koning wordt gevierd en de vijfde mei. Ook de Goede vrijdag is aan dit rijtje toegevoegd. In bijzondere wetten worden soms weer andere dagen/tijdstippen aangewezen waarvoor speciale regels gelden: zo wordt er bijvoorbeeld in de Winkeltijdwet bepaald dat winkels dicht moeten zijn op Nieuwjaarsdag, op Goede Vrijdag na 19 uur, op tweede Paasdag, op Hemelvaartsdag, op tweede Pinksterdag, op 24 december na 19 uur, op eerste en tweede Kerstdag en op 4 mei na 19 uur.

Arbeidsomstandighedenwet

De Arbeidstijdenwet geeft regels voor werktijden, pauzes en rusttijden van werknemers. Met deze regels wil de Rijksoverheid werknemers beschermen tegen te lange werkdagen. Maar ook de combinatie van werk, privé en zorgtaken gemakkelijker maken. Een werknemer hoeft niet op zondag te werken, behalve als dat vooraf met de werkgever is afgesproken en als dit nodig is voor het werk, bijvoorbeeld als de werknemer bij de politie of in een ziekenhuis werkt. De werknemer heeft recht op een aantal vrije zondagen per jaar.

Besluit bouwwerken leefomgeving (Omgevingswet)

Uit artikel 7.17 (geluidhinder) van het Besluit bouwwerken leefomgeving (voorheen Bouwbesluit) blijkt dat bedrijfsmatige bouw- of sloopwerkzaamheden op werkdagen en op zaterdag tussen 07.00 uur en 19.00 worden uitgevoerd. Het artikel bevat ook geluidsnormen waaraan die werkzaamheden moeten voldoen. Op zondag mag dus niet (bedrijfsmatig) worden gebouwd of gesloopt. Het college kan toestemming verlenen om van dit verbod af te wijken.

Burgerlijk Wetboek en Besluit Burgerlijke Stand 1994

In het Burgerlijk Wetboek is bepaald dat het college de uren, waarop elk bureau van de burgerlijke stand dagelijks voor het publiek geopend zal zijn, bepaalt. Daarbij wordt, ten einde de werkzaamheden van de ambtenaren van de burgerlijke stand op die dagen zoveel mogelijk te beperken, een afzonderlijke regeling getroffen voor de zaterdag, de zondag, de algemeen erkende feestdagen en de overige daarvoor door het college aan te wijzen dagen, waarop gemeentelijke diensten niet of slechts gedeeltelijk zijn geopend.

Dienstenwet

Als het gaat om de verkoop van goederen en diensten, dan is Europese Dienstenrichtlijn en de Dienstenwet van toepassing (ook al is er geen sprake van grensoverschrijdend verkeer). Dit betekent onder meer dat als uitgangspunt geldt dat beperkingen die worden opgelegd aan ondernemers alleen zijn toegestaan als daarvoor een "dwingende reden van algemeen belang" geldt. De gemeenten mag zich niet bemoeien met economische motieven (bijvoorbeeld de vraag of er wel behoefte bestaat aan een bepaalde winkel), maar de zondagsrust is wel aangemerkt als zijnde en dwingende reden van algemeen belang. Met andere woorden: op basis van de zondagsrust mag de gemeente beperkingen opleggen aan aanbieders van goederen en diensten.

Wet op de Lijkbezorging

Deze wet schrijft voor dat tenminste elke dag welke geen zondag of algemeen erkende feestdag is, gelegenheid wordt gegeven om te begraven op gemeentelijke begraafplaatsen.

Wet op de openbare manifestaties (Wom)

Het recht tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging en het recht tot vergadering en betoging zijn grondrechten. Op basis van de Wom kunnen wel bepaalde beperkingen worden opgelegd. Zo heeft de gemeenteraad de mogelijkheid om in een verordening op te nemen dat bij een religieuze bijeenkomst (bijv. evangelische bijeenkomst in een tent) of betoging vooraf een kennisgeving wordt gedaan.

De Hoeksche Waard heeft dit geregeld in artikel 2.3 APV. Het verbod van artikel 3 Zondagswet (geluid om meer dan 200 meter hoorbaar) geldt niet voor religieuze bijeenkomsten. Wel kan de burgemeester hieraan beperkingen opleggen op grond van artikel 5 Wom.

Artikel 10 van de Wom staat klokgelui ter gelegenheid van godsdienstige en levensbeschouwelijke plechtigheden en lijkplechtigheden, alsmede oproepen tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging, toe. In dit artikel is ook opgenomen dat de gemeenteraad bevoegd is daarover regels te stellen met betrekking tot de duur en het geluidsniveau. De gemeenteraad kan het dus niet verbieden, maar wel beperken in tijd of geluidssterkte.

Winkeltijdenwet (inclusief Vuurwerkbesluit)

De landelijke Winkeltijdenwet is heel helder: alle winkels moeten op zondagen, feestdagen en 's- nachts (tussen 22.00 uur en 06.00 uur) gesloten zijn. In het landelijke Vrijstellingsbesluit Winkeltijdenwet zijn bepaalde winkels opgenomen die niet onder dat verbod vallen. Het gaat hier bijvoorbeeld om apotheken, benzinestations, winkels in stations en luchthavens, tijdschriftkiosken, enz. .

Gemeenteraden hebben de mogelijkheid om in een lokale Winkeltijdenverordening af te wijken van de verboden in de Winkeltijdenwet. Veel gemeenten hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt, ook de Hoeksche Waard.

In de Winkeltijdenverordening gemeente Hoeksche Waard 2021 zijn de tijden die in de oude verordeningen van de voormalige gemeenten stonden in één verordening geplaatst. Inhoudelijk is er dus niets veranderd ten opzichte van de situatie van vóór de herindeling. Dit betekent dat er momenteel verschillen zijn tussen de kernen wat betreft openstelling op zon- en feestdagen.

Ook het landelijke Vuurwerkbesluit regelt iets over de verkoop van consumentenvuurwerk aan particulieren: vuurwerk mag alleen worden verkocht op 29, 30 en 31 december, maar verkoop van vuurwerk op zondag is niet toegestaan. Valt één van die drie dagen op een zondag, dan geldt 28 december als (extra) verkoopdag. Voor alle duidelijkheid: dit vuurwerkverkoopverbod geldt ook als de gemeente zondagsopenstelling van winkels mogelijk heeft gemaakt. Vuurwerk áfsteken op zondag mag overigens wel. Het college kan op grond van artikel 2.73 van de APV gebieden aanwijzen waar geen vuurwerk mag worden afgestoken (bijvoorbeeld nabij kerken).

Zondagswet

In de Zondagswet wordt onder meer het volgende bepaald:

1. Het is verboden op zondag in de nabijheid van kerken of andere gebouwen voor de openbare eredienst in gebruik, zonder strikte noodzaak gerucht te verwekken, waardoor de godsdienstoefening wordt gehinderd (art.2 Zondagswet). Dit verbod geldt ook voor de tweede Paas-, Pinkster- en Kerstdag , de goede Vrijdag en nieuwjaarsdag.
2. Het is verboden op zondag zonder strikte noodzaak gerucht te verwekken, dat op een afstand van meer dan 200 meter van het punt van verwekking hoorbaar is. (art. 3 Zondagswet). De burgemeester kan ontheffing verlenen hiervoor voor de tijd na 13.00 uur. Ook kan de gemeenteraad regels stellen hierover.
3. Het is verboden op zondag voor 13.00 uur openbare vermakelijkheden te houden, daartoe gelegenheid te geven of daaraan deel te nemen. De burgemeester kan hiervan ontheffing verlenen. De raad kan regels stellen. (Art. 4 Zondagswet).
4. Het is verboden op zondag voor 13.00 uur optochten of bijeenkomsten op openbare plaatsen te houden, daartoe gelegenheid te geven, of daaraan deel te nemen. Dit geldt niet voor kerkdiensten en wandeltochten. (Art. 5 Zondagswet).
5. Het is verboden op zondag zonder genoegzame reden de openbare rust door arbeid in beroep of bedrijf te verstoren. (Art. 6 Zondagswet).
6. Gemeenten mogen geen verboden invoeren voor sportbeoefening of andere vormen van ontspanning op zondag die niet beschouwd moeten worden als openbare vermakelijkheid. (Art. 7 Zondagswet).

7. Evenementen op zondag na 13.00 uur kunnen zonder ontheffing Zondagswet worden gehouden. De gemeenteraad kan echter bepalen bij verordening dat voor (bepaalde) evenementen na 13.00 uur ook een ontheffing nodig is (artikel 4).

Strafrechtelijke handhaving van de Zondagswet vindt zelden plaats. Met andere woorden: veroordelingen door de strafrechter voor het overtreden van de Zondagswet zijn er niet of nauwelijks. In het bestuursrecht speelt de Zondagswet echter een meer prominente rol: vooral bij het verlenen van evenementenvergunningen voor activiteiten op zondag voor 13.00 uur komt dit in de rechtspraak aan de orde. Voor Hemelvaartsdag en eerste Kerstdag gelden dezelfde regels als voor de zondag (artikel 1 Zondagswet).

Algemene Plaatselijke Verordening (APV) gemeente Hoeksche Waard

De APV is te beschouwen als een lokale wet: In de APV staan diverse bepalingen die zaken op lokaal niveau regelen. Een verbod op bepaalde activiteiten op zondag komt in de APV op een aantal plekken voor, bijvoorbeeld het verbod te collecteren en te venten op zondag (artikel 5:13 en 5.15). Openingstijden van de horeca worden ook geregeld in de APV (artikel 2.29). Het is niet toegestaan om op basis van de Zondagswet openingstijden van horeca aan banden te leggen. De APV schrijft daarnaast voor dat voor het houden van een evenement een vergunning nodig is van de burgemeester (voor een klein evenement kan volstaan worden met een melding). Indien het evenement plaatsvindt op zondag vóór 13.00 uur, is ook een ontheffing Zondagswet nodig. Indien het evenement op zondag geluid produceert dat op meer dan 200 meter hoorbaar is, dan is ook een ontheffing nodig van de burgemeester. Een dergelijke ontheffing kan alleen worden afgegeven voor zondag na 13.00 uur.

In artikel 4:6 APV (overige geluidhinder) staat dat het verboden is buiten een inrichting op een zodanige wijze toestellen of geluidsapparaten in werking te hebben of handelingen te verrichten dat voor een omwonende of voor de omgeving geluidhinder wordt veroorzaakt. In lid 6 staat echter dat dit verbod niet van toepassing is op geluid veroorzaakt door kerkklokken vanuit bestaande kerkgebouwen.

Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen Hoeksche Waard 2024

In de Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen Hoeksche Waard 2024 is aangegeven (in artikel 7) dat op zondagen en algemeen erkende feest- en gedenkdagen (Nieuwjaarsdag, Tweede Paasdag, Tweede Pinksterdag, Hemelvaartsdag, beide Kerstdagen en Koningsdag) er geen begravingen, bijzettingen of bezorgingen van as plaat vinden. De verordening biedt geen mogelijkheid voor het college om hiervan ontheffing te verlenen.

CAO gemeenteambtenaren 2024/2025

De CAO voor gemeenteambtenaren bepaalt in artikel 5.3 dat de werknemer niet werkt op zaterdag, zondag en feestdagen, tenzij bedrijfs- of dienstbelangen dit noodzakelijk maken. Per jaar mag een gemeentelijke medewerker op maximaal 26 zondagen werken. Bij de vaststelling van de werktijden van de werknemer wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met religieuze feestdagen en de wekelijkse religieuze rustdag van de werknemer. Er zijn door het college geen lokale aanvullende regels vastgesteld over het werken op zondag.

Detailhandelsvisie Gemeente Hoeksche Waard (vastgesteld op 21 september 2021)

De visie betreft het toetsingskader bij initiatieven en is de onderlegger voor het Omgevingsplan. Met deze visie geeft de gemeente duidelijkheid aan winkeliers en investeerders waar zij een winkel kunnen starten en waar juist niet.

Raadsbesluit d.d. 18 juni 2024 over “Adviesnota Rust en Activiteiten op Zondag”

Op 18 juni 2024 heeft de gemeenteraad het geamendeerde voorstel “Adviesnota Rust en Activiteiten op Zondag” aangenomen. Ten aanzien van de winkeltijden is gekozen voor scenario 1a: alle winkels in de Hoeksche Waard op zondag open van 12.00 – 17.00 uur.

Ten aanzien van de evenementen heeft de raad gekozen voor scenario 1: op termijn regels opnemen in het door het college en de burgemeester nog op te stellen evenementenvergunningenbeleid.

Reglement burgerlijke stand Hoeksche Waard

In dit reglement is bepaald dat het bureau van de burgerlijke stand voor het trouwen is geopend op maandag tot en met zaterdag tussen 09.00-21.00 uur. Op zon- en feestdagen is er dus geen openstelling en worden er ook geen huwelijken voltrokken. Onder feestdagen worden hier verstaan: Nieuwjaarsdag, Tweede Paasdag, Tweede Pinksterdag, Eerste en Tweede Kerstdag, Hemelvaartsdag, Koningsdag, Bevrijdingsdag en Goede Vrijdag. Artikel 3 van de Algemene Termijnenwet stelt een aantal dagen per jaar gelijk aan feestdagen. Het gaat dan in de meeste gevallen om een vrijdag na een feestdag of een maandag na kerst. Op deze dagen kunnen er dus ook geen huwelijken plaatsvinden.

Winkeltijdenverordening gemeente Hoeksche Waard 2021

De huidige situatie met betrekking tot de winkeltijden is beoordeeld aan de hand van de geldende Winkeltijdenverordening. Deze verordening heeft als doel om de openingstijden van winkels te reguleren en te controleren. Het beleid dat in deze nota wordt uiteengezet, is het besluit dat de gemeenteraad op 18 juni 2024 ten aanzien van winkeltijden heeft genomen. Dit besluit wordt verwerkt in de nieuwe Winkeltijdenverordening.

Deze nieuwe verordening zal de bestaande vervangen en zal de meest recente beleidsbeslissingen en -richtlijnen bevatten. Het doel is om een evenwichtige en effectieve regeling te bieden die rekening houdt met de belangen van zowel de winkeliers als de consumenten.

2. Het gemeentelijk beleid ten aanzien van rust en activiteiten op zondag

In dit hoofdstuk worden de verschillende beleidsterreinen beschreven met betrekking tot de zondagsrust, waarbij er zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de bestaande kaders en de huidige praktijk.

Elk beleidsterrein wordt geïntroduceerd met een gedetailleerde inleiding die de context en het belang van het betreffende terrein in relatie tot de zondagsrust uiteenzet. Dit omvat een overzicht van de huidige situatie en de relevantie van het terrein voor de zondagsrust.

Na de inleiding worden de diverse overwegingen die hebben geleid tot de beleidskeuzes voor elk terrein besproken. Het beleid voor elk terrein wordt vervolgens gedefinieerd.

2.1 Winkels en standplaatsen

Inleiding en achtergrond

Bij dit onderwerp zijn de volgende kaders van toepassing:

- De Zondagswet;
- De Winkeltijdenwet;
- Het Hoofdlijnenakkoord;
- De Winkeltijdenverordening gemeente Hoeksche Waard 2021;
- Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Hoeksche Waard;
- Raadsbesluit d.d. 18 juni 2024 m.b.t. adviesnota Rust en Activiteiten op Zondag m.b.t. winkeltijden.

De landelijke winkeltijden zijn heel helder: alle winkels moeten op zondagen, feestdagen en 's-nachts (tussen 22.00 uur en 06.00 uur)gesloten zijn. In het landelijke Vrijstellingsbesluit Winkeltijdenwet zijn bepaalde winkels opgenomen die niet onder het verbod vallen. Het gaat hier bijvoorbeeld om apotheken, benzinestations, winkels in stations en luchthavens, tijdschrijfkiosken, enz. .

Gemeenteraden hebben de mogelijkheid om in een lokale Winkeltijdenverordening af te wijken van de verboden in de Winkeltijdenwet. Veel gemeenten hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt, ook de Hoeksche Waard. In de Winkeltijdenverordening 2021 zijn de tijden die in de oude verordeningen van de voormalige gemeenten stonden in één verordening geplaatst. Inhoudelijk is er dus niets veranderd ten opzichte van de situatie van voor de herindeling. Feit is wel dat op dit moment verschillende regimes gelden in verschillende kernen van de Hoeksche Waard wat betreft zondagsopenstelling.

Ook standplaatsen en venten (verkoop van goederen in de buitenlucht) vallen onder de Winkeltijdenwet. In de huidige Winkeltijdenverordening Hoeksche Waard is geregeld dat op zondagen en feestdagen straatverkoop van “voor directe consumptie geschikte eetwaren en alcoholvrije dranken” is toegestaan. Dit betekent dat op zondagen en feestdagen verkoop van bijvoorbeeld patat, snacks, ijs, oliebollen, loempia's, alcoholvrije drankjes enz. zonder meer is toegestaan. Voor het plaatsen van een kraam op de weg is wel een standplaatsvergunning nodig op grond van de APV, maar bij die vergunning wordt alleen gekeken naar aspecten zoals veiligheid en milieu (bijv. stankoverlast). Venten is op basis van de APV vergunningvrij, maar niet toegestaan op zondagen en feestdagen (artikel 5:15 APV).

Beleid

Op 18 juni 2024 heeft de gemeenteraad het geamendeerde voorstel “Adviesnota Rust en Activiteiten op Zondag” aangenomen. Ten aanzien van de winkeltijden is gekozen voor scenario 1a: alle winkels in de Hoeksche Waard op zondag open van 12.00 – 17.00 uur.

Het beleid ten aanzien van venten en standplaatsen blijft ongewijzigd: dat is op zon- en feestdagen niet toegestaan, tenzij het gaat om (voor zover betreft standplaatsen) voor directe consumptie geschikte etenswaren.

2.2 Evenementen

Inleiding en achtergrond

Bij dit onderwerp zijn de volgende kaders van toepassing:

- De Zondagswet;
- Het Hoofdlijnenakkoord;
- Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Hoeksche Waard;
- Raadsbesluit d.d. 18 juni 2024 m.b.t. adviesnota Rust en Activiteiten op Zondag m.b.t. evenementen.

Het inwonersforum heeft ten aanzien van evenementen geadviseerd om duidelijke richtlijnen op te stellen voor evenementen op zondag.

Zowel het college als de raad heeft dat advies overgenomen. Op 18 juni 2024 heeft de gemeenteraad ten aanzien van de evenementen gekozen voor scenario 1: op termijn regels opnemen in het door het college en de burgemeester nog op te stellen evenementenvergunningenbeleid.

Op grond van de Zondagswet is het verboden om op zondag voor 13.00 uur een evenement (“openbare vermakelijkheid”) te houden of daaraan deel te nemen. Voor het houden van een evenement op zondag voor 13.00 uur is dus (naast een evenementenvergunning op basis van de APV) ook een ontheffing van de Zondagswet nodig van de burgemeester. Daarnaast is er een ontheffing nodig op basis van de Zondagswet voor het “zonder strikte noodzaak verwekken van gerucht na 13.00 uur dat op een afstand van meer dan 200 meter hoorbaar is”.

In 2023 is circa 50 keer per jaar een dergelijke ontheffing verleend. Het ging hierbij onder meer om evenementen zoals de Spirit Highland Games in Oud-Beijerland, de Roparun (opbouw), het foodtruckfestival in Oud-Beijerland, de Brocante markt in Mijnsheerenland, de Wielerronde, de zomermarkt in Heinenoord en om (16) evenementen die zaterdagavond uitliepen tot na 24.00 uur.

De Zondagswet biedt gemeenteraden de mogelijkheid om in een verordening regels te stellen als het gaat om de ontheffingen die de burgemeester kan verlenen op basis van de Zondagswet. Daarnaast heeft de burgemeester (als bevoegd bestuursorgaan) de bevoegdheid om beleidsregels vast te stellen ten aanzien van die ontheffingen.

Beleid

Een beleidsregel is juridisch gezien niets anders dan een uitwerking van een bevoegdheid die een bestuursorgaan al heeft. Bijvoorbeeld: een evenementenvergunning kan worden geweigerd in het belang van de openbare veiligheid. Maar in welke situaties is die veiligheid in het geding (bijvoorbeeld bij gebrek aan politie, beveiligers)? Met een beleidsregel geeft het bestuursorgaan in feite vooraf aan hoe het met zijn bevoegdheid zal omgaan en hoe bepaalde begrippen worden gedefinieerd. Potentiële aanvragers weten vooraf waar ze aan toe zijn. Voordeel hiervan is ook dat de motivering van besluiten beperkt kan zijn: verwezen kan worden naar de beleidsregel.

Een beleidsregel is echter niet vrijblijvend: als het bestuursorgaan die heeft vastgesteld, dan moet het bestuursorgaan daar ook naar handelen (tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden). De wetgever heeft in de Zondagswet de burgemeester bevoegd verklaard ontheffingen te verlenen ten aanzien van geluid hoorbaar op 200 meter (artikel 3) en evenementen vóór 13.00 uur (artikel 4). Beleidsregels moeten worden vastgesteld door het bevoegde bestuursorgaan (artikel 4:81 Algemene wet bestuursrecht). In het toekomstige evenementenvergunningenbeleid zullen deze aspecten worden meegenomen. In dat beleid zal aandacht worden besteed aan geluid op zondag, tijden en locaties.

2.3 Openstelling van gemeentelijke accommodaties

Inleiding en achtergrond

Bij dit onderwerp zijn de volgende kaders van toepassing:

- De Zondagswet;
- Het Hoofdlijnenakkoord.

Veel gemeentelijke accommodaties in de Hoeksche Waard (zoals zwembaden, sporthallen, recreatieoord Binnenmaas, multifunctionele accommodaties zoals dorpshuizen) worden beheerd door Bres B.V.. De gemeente is volledig eigenaar van Bres en een paar door andere exploitanten. Uiteraard is Bres verantwoordelijk voor de naleving van wet- en regelgeving ten aanzien van bijvoorbeeld het schenken van alcohol en sluitingstijden. In de overeenkomsten die zijn gesloten tussen Bres en de gemeente zijn geen afspraken gemaakt over de openingstijden op zondag. Afgesproken is wel dat het bestaande gebruik van de onroerende zaken door Bres worden gecontinueerd waarbij Bres het recht heeft de openingstijden in overleg met de betreffende gebruikers te wijzigen. In de praktijk blijkt dat sommige accommodaties (bijvoorbeeld zwembad Oud-Beijerland) open zijn op zondag en sommige (bijvoorbeeld zwembad 's Gravendeel) niet. Dat hangt vooral samen met bedrijfseconomische redenen: veel exploitaties zijn op zondag verliesgevend. De Zondagswet (geluid, enz.) geldt uiteraard wel voor openingstijden van gemeentelijke accommodaties op zondag. Hierbij geldt de kanttekening dat zoals hiervoor al aangegeven de gemeente geen belemmeringen mag opwerpen als het gaat om sportbeoefening op zondag.

Beleid

De huidige situatie ongewijzigd laten: de keuze of de gemeentelijke accommodaties wel of niet op zondag open gaan overlaten aan Bres en de andere exploitanten.

2.4 Begraven

Inleiding en achtergrond

Bij dit onderwerp zijn de volgende kaders van toepassing:

- De Beheerverordening gemeente Hoeksche Waard 2024;
- Het Hoofdlijnenakkoord.

Er zijn in de Hoeksche Waard verschillende begraafplaatsen. De meeste ervan (24) zijn in eigendom en beheer bij de gemeente, maar sommigen zijn in eigendom en beheer bij private organisaties (bijzondere begraafplaatsen). Daarnaast is er in de Hoeksche Waard sinds enkele jaren een crematorium gevestigd. Dit crematorium wordt geëxploiteerd door een private partij.

De gemeente is niet bevoegd regels te stellen ten aanzien van die bijzondere begraafplaatsen/crematoria als het gaat om het begraven/cremeren op zondag. Landelijk is er een tendens zichtbaar waaruit blijkt dat uitvaarten vaker dan vroeger plaatsvinden op zaterdagen en zondagen. Momenteel vinden er geen begrafenissen/crematies plaats op zondag in de Hoeksche Waard bij private begraafplaatsen/crematorium, maar dat kan uiteraard in de toekomst anders zijn. Als de beheerders van die begraafplaatsen/crematorium dat willen, dan kan de gemeente dat dus niet verbieden.

Voor gemeentelijke begraafplaatsen mogen wel regels worden gesteld en dat is ook gebeurd: in de Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen Hoeksche Waard 2024 is aangegeven (in artikel 7) dat op zondagen en algemeen erkende feest- en gedenkdagen er geen begravingen, bijzettingen of bezorgingen van as plaatsvinden.

Veel gemeenten bieden in hun Beheerverordening begraafplaatsen een ontheffingsmogelijkheid voor het begraven op zondag. Voordeel daarvan is dat het flexibiliteit en maatwerk biedt, maar nadeel is dan dat het college dan ook weer beleid moet vaststellen over de vraag in welke gevallen wel en in welke gevallen geen ontheffing wordt verleend.

In de verordening van de gemeente Hoeksche Waard ontbreekt de ontheffingsmogelijkheid. Met andere woorden: begraven op zon- en feestdagen op een gemeentelijke begraafplaats is niet mogelijk en afwijking van die regel ook niet. Voor zover bekend is er tot dusverre ook nog nooit een verzoek binnengekomen om te mogen begraven op zondag op een gemeentelijke begraafplaats.

Beleid

Het beleid ten aanzien van begraven op zondag is reeds door de gemeenteraad neergelegd in de Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen Hoeksche Waard 2024. Uit die verordening blijkt dat begraven op zondag niet mogelijk is en dat ontheffing van dat verbod ook niet mogelijk is. In de praktijk blijkt er niet of nauwelijks behoefte te zijn aan de mogelijkheid om begraven op zondag op een gemeentelijke begraafplaats. Er is dan ook geen reden om het beleid op dit punt te wijzigen.

2.5 Werken op zondag door gemeentelijke personeel

Inleiding en achtergrond

Bij dit onderwerp zijn de volgende kaders van toepassing:

- De Arbeidstijdenwet;
- CAO gemeenteambtenaren 2024/2025;
- Het Hoofdlijnenakkoord.

De inzet van gemeentepersoneel is (uiteraard met uitzondering van de medewerkers van de griffie) een bevoegdheid van het college. Binnen de gemeentelijke organisatie werkt een beperkt aantal mensen soms (op basis van een rooster of in een beschikbaarheidsdienst) op zondag. Het gaat onder meer om boa's en medewerkers van de buitendienst, crisisbeheersing en -communicatie. In geval van calamiteiten of bij ontvangsten en bijzondere gelegenheden kunnen ook medewerkers worden ingezet op zondag.

Beleid

De inzet van personeel op zondag is rechtspositioneel geregeld en is een bevoegdheid van het college. Uitgangspunt is dat medewerkers niet op zondagen hoeven te werken, tenzij dat uit de aard van de arbeid voortvloeit of indien bedrijfsomstandigheden dat noodzakelijk maken.

2.6 Bouwactiviteiten op zondag

Inleiding en achtergrond

Bij dit onderwerp zijn de volgende kaders van toepassing:

- Het Besluit bouwwerken leefomgeving (Omgevingswet);
- Het Hoofdlijnenakkoord.

Op basis van landelijke wetgeving (Besluit bouwwerken leefomgeving) zijn bedrijfsmatige bouw- of sloopwerkzaamheden op zondagen (en 's nachts) niet toegestaan. Het college kan toestemming verlenen om van dit verbod af te wijken. In de praktijk wordt zelden van deze mogelijkheid gebruik gemaakt: de meeste aannemers zijn terughoudend als het gaat om werken op zondagen vanwege de hogere loonkosten en het feit dat inzet van personeel gebonden is aan de regels van de Arbeidstijdenwet. Bouwactiviteiten op zondag komt wel eens voor bij grote infrastructurele werken (bijvoorbeeld renovatie Heinenoordtunnel en Haringvlietbrug).

Particulieren die aan het klussen zijn op zondag vallen dus niet onder dit verbod. De Zondagswet regelt hier echter wel iets voor: die wet geeft immers aan dat het verboden op zondag door gerucht de godsdienstoefening te hinderen, gerucht te verwekken dat op een afstand van 200 meter hoorbaar is en te verwekken en zonder genoegzame reden de openbare rust door arbeid in beroep of bedrijf te verstoren. De boa's zijn bevoegd als het gaat om het strafrechtelijk handhaven van de Zondagswet. In de praktijk is dit (voor zover bekend) nog nooit voorgekomen.

Beleid

Als het gaat om bouwactiviteiten op zondag, dan is dat grotendeels al landelijk geregeld. In de praktijk bestaat er niet of nauwelijks behoefte in de Hoeksche Waard aan ontheffing van het verbod om bedrijfsmatig te bouwen/slopen op zondag. Conform het tot dusverre gevoerde beleid zullen dergelijke situaties per geval worden beoordeeld, waarbij de insteek is dat in beginsel alleen medewerking wordt verleend aan grote infrastructurele werken.

2.7 Bijzondere dagen/herdenkingen

Inleiding en achtergrond

Bij dit onderwerp zijn de volgende kaders van toepassing:

- Zondagswet;
- Het Hoofdlijnenakkoord.

Op 4 mei om 20.00 uur wordt in Nederland twee minuten stilte in acht genomen om alle Nederlandse oorlogsslachtoffers te herdenken. Op 1 februari worden de slachtoffers herdacht die zijn omgekomen tijdens de Watersnoodramp van 1953. Deze herdenkingen vormen belangrijke momenten in de samenleving, met name in de Hoeksche Waard.

De Nationale Herdenking, ook wel dodenherdenking genoemd, vindt plaats op 4 mei. Sinds 1968 heeft de Rijksoverheid besloten dat deze herdenking altijd op 4 mei plaatsvindt, ongeacht de dag van de week. Zelfs als 4 mei op een zondag valt, wordt de Nationale Herdenking gehouden. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei houdt zich aan dit besluit.

De Watersnoodramp van 1953 vond plaats in de nacht van zaterdag op zondag. Voor veel inwoners van het eiland is het herdenken van deze ramp op 1 februari heel belangrijk, ongeacht de weekday. Dit geldt ook voor de herdenkingen op 4 en 5 mei. Deze momenten staan stil bij de impact van oorlog en natuurrampen op onze geschiedenis en samenleving.

Koningsdag (27 april) is een officiële feestdag in Nederland, maar als die dag op een zondag valt, dan wordt die dag op de zaterdag ervoor gevierd. Dat geldt dus niet voor 4 mei en 5 mei: ook al vallen die dagen op een zondag of een feestdag, dan worden de herdenking/de viering toch op die dag gehouden. In het verleden zijn geen aanvragen voor bijvoorbeeld festivals ontvangen voor 5 mei, maar dat kan uiteraard in de toekomst anders zijn. Daarnaast is de herdenking van de watersnoodramp van 1 februari 1953 een belangrijk herdenkingsmoment in de Hoeksche Waard. Door de gemeente wordt eens in de 10 jaar in verschillende dorpen, soms samen met maatschappelijke organisaties, herdenkingen over de watersnoodramp georganiseerd.

Beleid

Herdenkingen worden in beginsel gehouden op de betreffende datum, ongeacht of die op een zondag valt of niet. Het karakter van herdenkingen leidt normaliter niet tot aantasting van de zondagsrust. Hierbij zal echter wel rekening worden gehouden met de kerkdiensten.

Er is geen reden om op voorhand een festival op Bevrijdingsdag (indien die dag op een zondag valt) niet toe te staan. Wel is het van belang dat er hierbij rekening gehouden wordt met de kerkdiensten en dat gekeken wordt naar het geluid. In het evenementenvergunningenbeleid zal dit nader worden uitgewerkt.

2.8 Het gebruik van klokken en carillons in gemeentelijke gebouwen

Inleiding en achtergrond

Bij dit onderwerp zijn de volgende kaders van toepassing:

- Zondagswet;
- Het Hoofdlijnenakkoord.

Carillons hebben in beginsel een recreatieve functie. Kerkklokken hebben in de praktijk 2 functies: ze slaan om de tijd aan te geven en worden daarnaast geluid om het begin van de kerkdienst aan te geven of bij uitvaarten en plechtigheden. Dat laatste gebruik is grondwettelijk beschermd. Het luiden van de klokken gebeurt in de meeste gevallen machinaal. In de praktijk zijn er (voor zover bekend) geen klachten over het luiden van de klokken op zondagen voor zover het betreft aangeven van het begin van de kerkdienst.

De gemeente heeft 3 carillons (Puttershoek, Piershil en Westmaas) en 15 kerktorens (met kerkklokken) in eigendom. Het onderhoud en beheer wordt uitgevoerd door Bres.

Beleid

Conform de huidige werkwijze worden de klokken op gemeentelijke gebouwen op zondag geluid als daartoe aanleiding is.

2.9 Trouwen op zondag

Inleiding en achtergrond

Bij dit onderwerp zijn de volgende kaders van toepassing:

- Zondagswet;
- Burgerlijk Wetboek en Besluit Burgerlijke Stand 1994;
- Reglement burgerlijke stand Hoeksche Waard;
- Het Hoofdlijnenakkoord.

In het Burgerlijk Wetboek is bepaald dat het college de uren, waarop elk bureau van de burgerlijke stand dagelijks voor het publiek geopend zal zijn, bepaalt. Daarbij wordt, ten einde de werkzaamheden van de ambtenaren van de burgerlijke stand op die dagen zoveel mogelijk te beperken, een afzonderlijke regeling getroffen voor de zaterdag, de zondag, de algemeen erkende feestdagen en de overige daarvoor door het college aan te wijzen dagen, waarop gemeentelijke diensten niet of slechts gedeeltelijk zijn geopend.

De afzonderlijke regeling die onze gemeente daarvoor getroffen heeft is ons Reglement burgerlijke stand Hoeksche Waard. In dat Reglement is bepaald dat het bureau van de burgerlijke stand voor het trouwen is geopend op maandag tot en met zaterdag tussen 09.00-21.00 uur. Op zon- en feestdagen is er dus geen openstelling en worden er ook geen huwelijken voltrokken. Onder feestdagen worden hier verstaan: Nieuwjaarsdag, Tweede Paasdag, Tweede Pinksterdag, Eerste en Tweede Kerstdag, Hemelvaartsdag, Koningsdag, Bevrijdingsdag en Goede Vrijdag. Artikel 3 van de Algemene Termijnenwet stelt een aantal dagen per jaar gelijk aan feestdagen. Het gaat dan in de meeste gevallen om een vrijdag na een feestdag of een maandag na kerst. Op deze dagen kunnen er dus ook geen huwelijken plaatsvinden.

In de praktijk blijkt er niet of nauwelijks behoefte te zijn aan de mogelijkheid om te trouwen op zondag.

Beleid

Het beleid ten aanzien van trouwen op zondag is door het college neergelegd in het Reglement Burgerlijke Stand Hoeksche Waard. Uit die regeling blijkt dat trouwen op zondag niet mogelijk is en dat ontheffing ook niet mogelijk is. Er is geen reden om het beleid op dit punt te wijzigen.

3. Implementatie van het beleid

Deze nota geeft het beleid weer van de gemeente Hoeksche Waard als het gaat om rust en activiteiten op zondag. De nota kan beschouwd worden als een beleidsregel: zoals reeds aangegeven zal de uitwerking veelal moeten worden neergelegd in verordeningen en overige besluiten. De nota zal worden bekendgemaakt en betrokkenen zullen hiervan op de hoogte worden gebracht.

3.1 Verwerken van beleid in andere documenten

De beleidsbeslissingen die in het voorgaande hoofdstuk zijn genomen, zullen een impact hebben op bepaalde aspecten van de gemeentelijke activiteiten. De vastgestelde beleidskeuzes zullen de aanpak van de gemeente ten aanzien van de zondagsrust sturen en moeten daarom worden geïntegreerd in de onder andere de Winkeltijdenverordeningen en nieuw op te stellen evenementenvergunningenbeleid. Dit zorgt voor consistentie en duidelijkheid in de uitvoering van het beleid.

3.2 Communicatie

Na vaststelling door de gemeenteraad wordt de Nota Rust en Activiteiten op Zondag gepubliceerd. Daarnaast is het essentieel om inwoners, ondernemers en bezoekers te informeren over eventuele wijzigingen in de werkwijze en het gemeentelijk beleid met betrekking tot de zondagsrust. Een heldere interne en externe communicatie is van belang om alle relevante partijen op de hoogte te brengen.

3.3 Implementatie van het beleid

Het nieuwe beleid is duidelijk geformuleerd om misverstanden over de aanpak van de gemeente ten aanzien van de zondagsrust te voorkomen. De verschillende teams moeten het nieuwe beleid in hun werkwijzen verankeren. Het is van groot belang dat de organisatie volgens het vastgestelde beleid gaat werken om een soepele overgang te waarborgen.

3.4 Handhaving

De nieuwe regels moeten worden gehandhaafd om de effectiviteit van het beleid te waarborgen. Het is daarom van belang dat de handhaving van het vastgestelde beleid ten aanzien van de zondagsrust consequent en eenduidig wordt uitgevoerd. Dit zorgt voor duidelijkheid en eerlijkheid in de toepassing van de regels.

3.5 Werkgroep “Rust en Activiteiten op Zondag”

Het inwonersforum heeft in haar advies aangegeven dat de voorgestelde veranderingen erg gevoelig liggen en ze het risico zien dat de mogelijke veranderingen een begin vormen van een glijdende schaal waarin steeds meer mag. Daarom adviseren ze om de voortgang goed in de gaten te houden door en in te stellen werkgroep “Rust en Activiteiten op Zondag”. Het college gaat een werkgroep samenstellen om de uitwerking van het beleid in deze nota te volgen en in 2027 te evalueren.

4. Bijlagen

4.1 Literatuurlijst

1. De Zondagswet aan het werk L.C. Groen en A.E. Schilder, Vrije universiteit Amsterdam , Nederland Juristenblad 15-6-2018;
2. Hoofdlijnenakkoord 2022-2026 “Samen doordacht doen” en coalitieakkoord “Samen doordacht verder 2024-2026”;
3. Resultaten van een inwonersraadpleging over rust en activiteiten op zondag in de gemeente Hoeksche waard, Populytics, 19 september 2023;
4. Advies Inwonersforum “Rust en Activiteiten op Zondag” d.d. 26 september 2023;
5. Adviesnota Rust en Activiteiten op zondag, april 2024.